

A Heves Megyei Hírlap testkulturális írásainak történeti áttekintése
1863-tól 2011-ig terjedő időszakban

Készítette:

Kiss Ivett

A Heves Megyei Hírlap testkultúrális írásainak történeti áttekintése 1863-tól 2011-ig terjedő időszakban

Bevezetés

Az Eszterházy Károly Főiskolán folytatott tanulmányaim során felfigyeltem arra, hogy a médiának milyen nagy szerepe van az emberek életében. A média termékei, legyen az elektronikus vagy írott formájú mindig valamilyen tükröt tartanak a társadalom elé, ahol az emberek életmódja, szokása jól jellemzik az igényeket, szükségleteket (értékeket) egy adott korban. Nincs ez másként a testkultúra esetében sem.

Mivel hűséges olvasója vagyok a „Heves Hírlap” című napilapnak, jött az ötlet, hogy csoporttársaimmal megvizsgáljuk ennek az egri kiadású nyomtatott médiának az elmúlt évtizedekben megjelent rekreációval, egészséggel, mozgással életmóddal írásait. Egy olyan anyag összeállítására gondoltunk tehát, amelyben a legelső évszámtól kezdve kigyűjtjük, összehasonlítjuk, elemezzük és értékeljük, a mai értelemben vett testkultúrával foglalkozó (sport, rekreáció, egészség/életmód, wellness-turizmus) cikkeket, írásokat. Terveink szerint a lapban megjelenő írások meghatározott szempontok szerinti elemzése hűen fogja tükrözni azt a változást, fejlődést, amit az egyes időszakokra jellemzőbb, fontosabb vagy éppen divatosabb testkultúrával kapcsolatos eseményei mutatnak be.

Irodalmi előzmények

A kihívás több szempontból is különlegesnek nevezhető. Ilyen jellegű, korszakokat átfogó vizsgálatot az irodalmi tanulmányozásunk szerint még nem folytattak Egerben. Természetesen születtek már hasonló helyi indíttatású munkák (1.2.), de ebben a témában ilyen átfogó jellegű vizsgálat publikációjával nem találkoztunk. Szintén találkoztunk testkultúrális (3., 5., 6.) és társadalmi változásokat (7., 9.) strukturális kutatásokkal, de korszakokon átívelő elemzéseket nem találtunk.

Szegeden azonban, már volt hasonló jellegű vizsgálat (8.), mely anyag lényegében kutatásunk támpontjává vált.

Kérdésfeltevés

Kutatásunkban az alábbi feltevésekre, összefüggésekre kerestük a választ:

1. Feltételezzük, hogy 1863-hoz képest nőtt az írott sajtóban megjelenő testkultúrális események területével kapcsolatos cikkek száma.
2. Valószínűsíthető, hogy a testkultúrális események tudósítása minden időben nagy szerepet töltöttek be az írott médiában, hiszen erre volt olvasói igény.
3. Úgy gondoljuk, hogy a hírlap oldalszámai összefüggenek a hírlapban megjelenő testkultúrális cikkek számaival.

A kutatásról

A téma kiválasztása után 2011 márciusában kezdtük el a kutatásunkat.

Az elemző feldolgozás személyi, tárgyi és egyéb feltételeit az elejétől a végéig nagyon gondosan ki kellett dolgozni, mert óriási mennyiségű adattal kellett megbirkózni.

A vizsgálatok elvégzésére olyan hallgatókra volt szükség, akik szakmailag hiteles, érett személyiségként átérzik a tevékenység súlyát, kihívásként értelmezik a feladatot, csapatban képesek gondolkodni, valamint távlatokban is tudnak tervezni. Részükre a kutatás természetesen olyan előnyökkel is járt, hogy a projekt megtanította őket csapatban dolgozni, a szakmai tudás elmélyítése közben fontos kutatási ismereteket elsajátítani, és nem mellesleg a szakdolgozattal kapcsolatos feladatok teljesítésére is komoly lehetőség kínálkozott.

A jelentkezés önkéntes alapon történt. A programban összesen öt fő vett részt, akik kivétel nélkül az EKF másod- illetve harmadéves Sportszervező, illetve Testnevelő-edző szakos hallgatói voltak. Név szerint: Birinyi Alexandra, Varga Renáta, Jordán Mercédesz, Krammer András, Kiss Ivett.

A kutatás megkezdése előtt pontosan tisztázni kellett a kutatás témáját és az elemzés módszerét. A vizsgálat lényegében az irodalmi elemzés módszeren alapult, amihez egy olyan csoportosítást kellett kidolgozni, ami kulcsa a programnak, tehát tartalmilag a lehető legjobban lefedi a kérdéses területeket.

A pontos elemzési rendszer kidolgozása során a következő területek kerültek a kutatás középpontjába. A területeket az alábbiakban összegyűjtött értelemben vizsgáltuk (4.).

SPORT: Minden olyan fizikai tevékenység, amely esetenként vagy szervezett formában a fizikai és szellemi erőnlét fejlesztését szolgálja, társadalmi kapcsolatok teremtése, vagy a különböző szintű versenyeken eredmények elérése céljából.

REKREÁCIÓ: Szabadidőben, a tevékeny pihenés érdekében végzett minden olyan kulturális, társas, játékos és mozgásos tevékenység, melyet a napi fő elfoglaltság által okozott fáradtság, feszültség feloldása, a testi-lelki teljesítőkészség és képesség helyreállítása, fokozása érdekében tesz az ember.

ÉLETMÓD/EGÉSZSÉG: Alapelveit sajátos rendezőelvek határozzák meg a táplálkozás, a rendszeres fizikai aktivitás és pihenés terén. Hozzá tartozik még a problémamegoldó magatartás, a megfelelő stressz oldó technikák alkalmazásának képessége, az optimista életszemléletre törekvés. Az igényes és az egyén számára értéket adó, hasznos, egészsége megőrzése szempontjából pedig szükséges szabadidő eltöltésének képessége az életmód alapja.

WELLNESS-TURIZMUS: A tudatfejlesztésnek és az életstílus változtatásának egy aktív folyamata, amely az egészség és a személyes jó közérzet magasabb színvonalához vezet. A folyamat szó arra utal, hogy itt egy állandóságról van szó, amely az ösztönző erejét a személyes elkötelezettség iránti képességből és az életminőség tartós biztosítása iránti felelősségből meríti. Egyrészt az ember állandó életvitelén és munkarendjén (lakásán és munkahelyén) kívüli valamennyi helyváltoztatás és tevékenység, bármi legyen azok konkrét indítéka, időtartama és célterülete, másrészt az ezzel kapcsolatos igények kielégítésére létrehozott anyagi-technikai és szervezeti feltételek, valamint szolgáltatások együttese.

Kutatási módszereink

Módszerünk kutatói elemző feldolgozás volt, az eredmények kiértékeléséhez pedig, az Excel programot használtuk. A feldolgozás, ami annyit jelent, hogy az 1863-2011-ig megjelenő Heves Megyei Hírlap minden egyes éveiben, minden oldalát átnéztünk, és kigyűjtöttük az oldalakon előforduló testkultúrával (vagyis a sporttal, az egészség/életmóddal, a wellness-turizmussal, és a rekreációval) foglalkozó cikkeket. Ezzel kapcsolatban, több ezer oldalról beszélünk, mivel havi, heti, aztán napi lapként találkozhattunk az újsággal. 1863-1944-ig 33 276 újságoldal, 1945-2011-ig 264 990 oldal. Ez összesen 298 266 oldalnyi mennyiség.

Az adatgyűjtést illetően az elején szerencsésnek mondhattuk magunkat, hiszen a „Heves Megyei Hírlap” (1863-1944) 81 évfolyama fellapozható elektronikus formában az interneten, ami otthon is könnyen elvégezhető volt. Napi 1-2 órát foglalkoztunk vele, ami teljes mértékű figyelmet igényelt. Az 1945-től megjelenő Hírlap, már nem volt elektronikusan elérhető, ekkor jött a nehezebb része. Ezeket a lapokat, már a Heves Megyei Levéltár kutatótermeiben találhattuk meg. Régi, sárga összefűzött újságtömbökből gyűjthettük az adatainkat. Itt már nehezebb volt a munka, mivel nagyon figyelni kellett a régi lapok megóvására, és sokkal több oldalt kellett végiglapoznunk. Ez még nagyobb koncentrációt vett igénybe, mint amit az interneten tudunk olvasgatni. Egy évnyi adat kigyűjtése kb. 45 percet vett igénybe. Heti rendszerességgel jártunk kutatni, 2-3 órát.

Eredmények

Könnyebb áttekinthetőség érdekében 10 éves tömbökben dolgoztuk fel és vizsgáltuk meg az adott elemeket.

Az összesített adat látható, hogy a 15x10 év alatt megjelent újságokban hány darab egészség/életmóddal, sporttal, wellness-turizmussal és rekreációval foglalkozó cikket találtunk. A pirossal kiemelt adat a legalacsonyabb, a kékkel kiemelt a legmagasabb értéket mutatja az egyes területekben. **(1. táblázat)**

Láthatjuk 10 éves bontásban, hogy 10 évben hány oldalt lapoztunk át, és milyen arányban volt az oldalszám az egyes testkultúrával foglalkozó cikkekkel. Észrevehetjük, hogy a legtöbb évben nem jutott 1 db cikk sem egy oldalra. **(2. táblázat)**

1863-1939-ig 10 éves bontásban, hogyan változott a 4 téma aránya ebben a 77 évben. Ezen adatok szerint ebben az időszakban, a rekreációval kapcsolatos írások nagy számban fordulnak elő. Ezt piros színnel emeltem ki. Ebben az időben nem rekreációnak nevezték ezeket az írásokat, de mégis a mai értelemben a rekreáció fogalomkörébe tartoznak. Valószínű a polgári körök miatt kaptak ilyen nagy teret a hírlapban, mert az akkori középosztály előszeretettel járt bálókra, estélyekre, és különböző rendezvényekre. Az egészség/életmódról és a sportról szóló cikkek nagymértékben nőttek 1895 után. A wellness-turizmus kevés szerepet kap a hírlapban, de itt is látható a növekedés. **(1. ábra)**

1940-2011-ig változás történt az előző 77 évhez képest. A sportról szóló cikkek jelentősen nőttek, de az egészség/életmód és a rekreáció növekedése is látható egészen 2005-ig. 2006-tól visszaesett a 3 szempont aránya. A wellness-turizmus ez idáig sem kapott nagy szerepet a Hírlapban. **(2. ábra)**

A következő diagram a 4 terület változását mutatja, hogy hogyan hullámozott az évek folyamán a testkultúrával foglalkozó cikkek aránya. Mind a 4 területre vonatkozik, hogy 1884-ig nőtt, majd különböző arányban változtak. A szembetűnő csökkenés 1951 és 1961 között volt, valószínű az 1956-os forradalom miatt szorultak háttérbe ezek témakörök. De láthatjuk, hogy ismét növekedésnek indultak, főleg az egészség/életmód és a sport szerepe változott. Itt is láthatjuk, hogy a wellness-turizmussal foglalkozó cikkek kevés helyet foglaltak el a hírlapban. A rekreációról szóló írások növekedése is látható. 2005-2011-ig láthatóan csökkent mind a 4 szempont. Nagyon megdöbbentő, hiszen manapság mindenki foglalkozik az egészségével, és a sporttudósítások is érdekesek lehetnének pl. az egri vízilabda is elég híres ahhoz, hogy említést kapjanak az újságban. **(3. ábra)**

Láthatjuk összegezve a 148 évben előforduló cikkek arányát. Kiemelkedik a rekreáció (36%), majd az egészség/életmód (31%) aránya. Nem sokkal lemaradva a sport (27%) is elég helyet kapott az újságban. A wellness-turizmus (6%) teljes mértékben látható, hogy nem kapott teret az újságban. **(4. ábra)**

Összefoglalás

Kutatásunk arra keresett választ, hogy a „Heves Megyei Hírlap” című napilap milyen testkultúrával kapcsolatos cikkei jelentetek meg az 1863-as évektől 2011-ig. Kíváncsiak voltunk azokra a változásokra, amelyek a sport, rekreáció, életmód/egészség, wellness - turizmus tartalmú írások területén végbementek az elmúlt 148 év alatt. A vizsgálat tehát alapvetően a mennyiségi arányokra helyezte a hangsúlyt, és az elemzésben használt kategóriák illetve területek felhasználásán, valamint a kapott eredmények elemzésén keresztül próbálta értelmezni és összehasonlítani az egyes évtizedek testkultúrával kapcsolatos eseményeit.

Az elemzés kulcsa egy olyan táblázat megalkotása volt, amely a lehető legnagyobb mértékben lefedi a vizsgált összetevőket. A kutatásra megfelelően felkészített hallgatók

segítségével négy területet rögzítettünk, majd tíz éves felbontásban elindult az adatgyűjtés, melynek telephelye a Heves Megyei Levéltár volt.

Az elemzés során nem tettünk különbséget az írások terjedelme között, illetve nem vettük figyelembe a képeket, rajzokat, karikatúrákat sem.

Az eltérések látványosabb szemléltetése érdekében az adatok többségét százalékos összefüggés helyett darabszámok alapján hasonlítottuk össze.

A munkában öt kis kutató játszott a legfontosabb szerepet, akik kivétel nélkül az EKF Sportszervező és Testnevelő-edző szakos hallgatói voltak és időt valamint fáradságot nem kímélve gyűjtötték az adatokat.

Tanulmányunkban bemutatott eredmények alapján kijelenthető, hogy a 148 évre visszamenőleg a „Heves Megyei Hírlap” című napilap a testkultúrális területeken belül kiemelten az egészség és a rekreáció, majd a sport jellegű írásokkal látta el leggyakrabban olvasóit. Feltehetőleg az adatok mögött az egyes időszakokban tapasztalható olvasói igény húzódik meg, de ez az állítás a feltételezésünk beigazolásával, illetve ellentmondásával véglegesíthető.

Érdekesnek találjuk, hogy rekreációs tartalmú írások már az elemzett első évtizedtől kezdve megtalálható az újságban ugyanúgy, mint az egészség/életmód területe bár ez utóbbi jóval szerényebb mértékben. A wellness-turizmus azonban csak kevés helyet kapott az újságban.

A feltételezéseink az alábbiak szerint alakultak

Az első hipotézisünk beigazolódott. A testkultúrával foglalkozó cikkek száma szakaszosan nőtt 1863-hoz képest. A Heves megyei hírlap, illetve annak jogelődjeiben a Rekreáció és az Egészség/Életmód területeiről szóló cikkek voltak a legjellemzőbbek. A ma oly népszerű tevékenységek (pl. Sport, Wellness-turizmus) lassan, de fokozatosan nyert teret az írott sajtóban.

A második hipotézisünk nem igazolódott be, hiszen láthatóan csökkent a testkultúrával foglalkozó cikkek száma, nem ezek a területek töltötték be a legtöbb helyet a hírlapban. Ebből következtetjük, hogy nem volt olvasói igény a különböző sporttal és egészséggel foglalkozó területekre.

A harmadik hipotézisünk sem igazolódott be, mert hiába több oldalas egy újság, mégsem kapnak több teret a különböző testkultúrával foglalkozó cikkek. A hírlap

terjedelmének növekedését sajnos nem követte a vizsgált területek növekedése. Az évek folyamán felváltották a reklámok, a hirdetések, a különböző politikával kapcsolatos hírek a Heves Megyei Hírlapban az általunk vizsgált szempontokat. Sport, Rekreáció, Egészség/életmód, Wellness-turizmus.

Meglepő volt számunkra, hogy már 1863-tól jelen volt az írott sajtóban a testkultúrával foglalkozó cikkek száma. Kezdetben folyamatosan emelkedtek az ehhez kapcsolódó írások, de megdöbbsentünk azon, hogy 2005-től egyre jobban háttérbe szorították ezeket a cikkeket. Ennek valószínűsíthető oka (ez egy következő vizsgálat témája is lehet), hogy az olvasói igény, a nyomtatott médiától az internet világa felé fordult.

Irodalom

1. <http://www.brody.iif.hu/hu/helyismeret>
2. <http://egerujtsag.ektf.hu/index.php>
3. http://elib.kkf.hu/edip/D_13763.pdf
4. Fritz P. (2011.): Mozgásos rekreáció. Rekreáció mindenkinek I. (2., javított, bővített kiadás). Bába Kiadó.
5. Garazsi D.: Egy olimpia, három olvasat (www.medianyelv.com/index.php?)
6. Gáldiné G. A.: Sport és társadalmi nem a 21. század elején a média tükrében Magyarországon
(http://phd.sote.hu/mwp/phd_live/vedes/export/galandrea.m.pdf)
7. www.herman-szhely.sulinet.hu/stuff/erettsegitemakkozep.doc
8. Szatmári Z., Fritz P. (2012): A 100 éves Délmagyarország című napilap összes írásainak vizsgálata a testkultúra tükrében. ACTA, Sectio Sport, XXIX, kötet, 82-89.
9. Zsuppányi Zs.: Az önkormányzati korrupció a sajtóban
(www.kszk.gov.hu/data/cms29529/05_resztan_zsuppanyi_sajto_070110.doc)

Melléklet

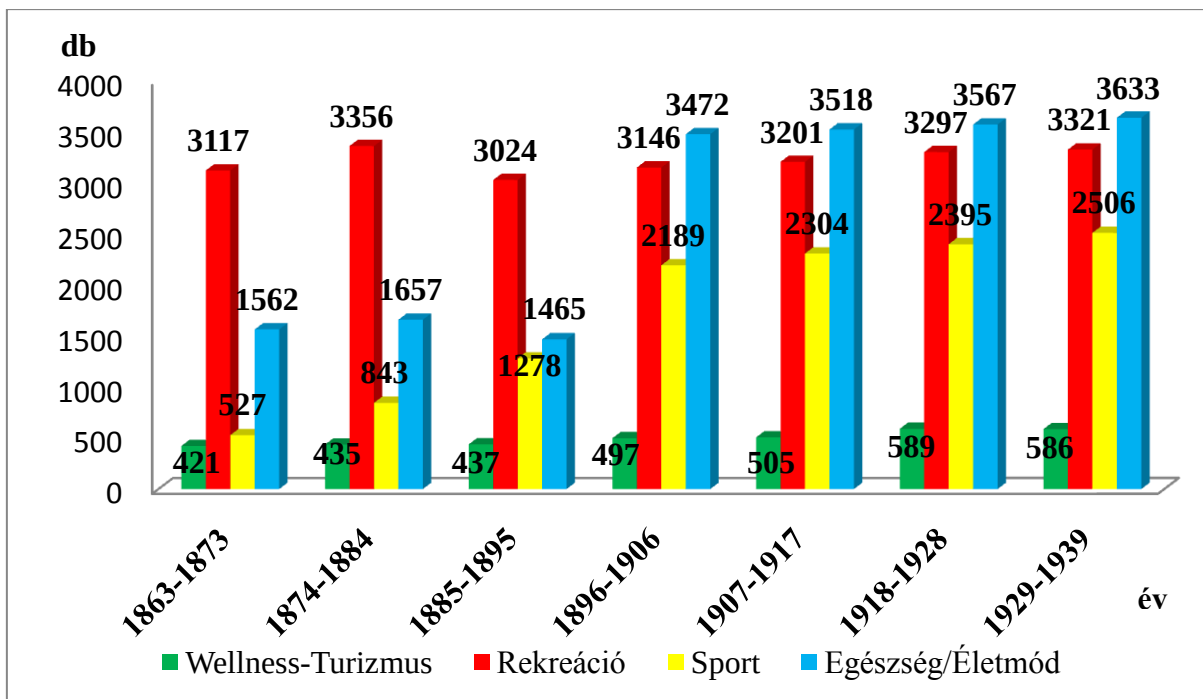
1. táblázat *A vizsgált területek előfordulásának darabszáma 10 éves bontásban*

10 éves bontás	Egészség/Élet mód	Sport	Rekreáció	Wellness-turizmus
1863-1873	1562	527	3117	321
1874-1884	1657	843	3356	335
1885-1895	1465	1278	3024	437
1896-1906	3472	2189	3146	497
1907-1917	3518	2304	3201	505
1918-1928	3567	2395	3297	589
1929-1939	3633	2506	3321	586
1940-1950	3889	2867	3346	563
1951-1961	315	1900	1742	131
1962-1972	1259	3444	3427	570
1973-1983	3737	3443	3541	470
1984-1994	3309	3305	3454	689
1995-2005	2447	2736	2909	618
2006-2011	3118	2435	2898	946

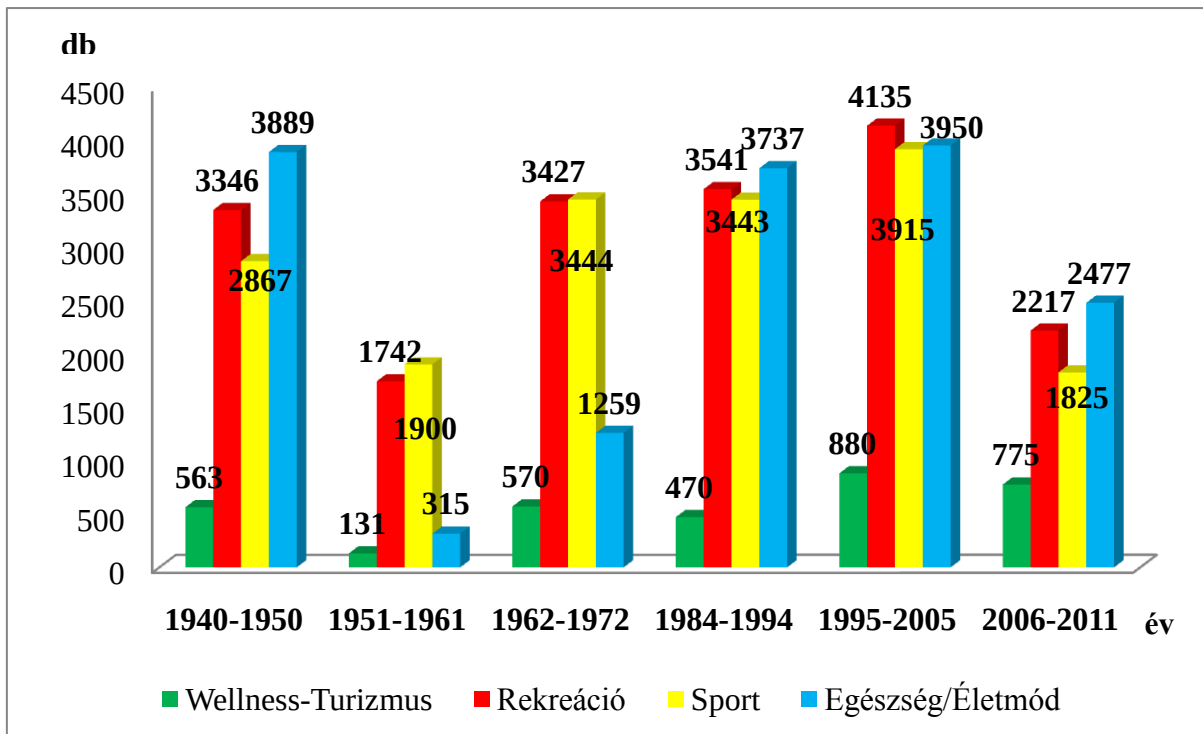
2. táblázat *1 oldalon előforduló területek száma*

10 éves bontás	10 éves oldalszám	Egészség/életmód	Sport előfordulás	Rekreáció előfordulás	Wellness-turizmus
1863-1873	960	1,589	0,261	3,246	0,335
1874-1884	2080	0,796	0,405	1,613	0,161
1885-1895	1950	0,751	0,655	1,550	0,224
1896-1906	3952	0,878	0,553	0,796	0,125
1907-1917	2964	1,186	0,777	1,079	0,170
1918-1928	3848	0,926	0,622	0,856	0,153
1929-1939	2704	1,343	0,926	1,228	0,216
1940-1950	2600	1,495	1,102	1,286	0,216
1951-1961	3432	0,091	0,553	0,507	0,038
1962-1972	27084	0,046	0,127	0,126	0,021
1973-1983	29280	0,127	0,117	0,120	0,016
1984-1994	29280	0,113	0,112	0,117	0,023

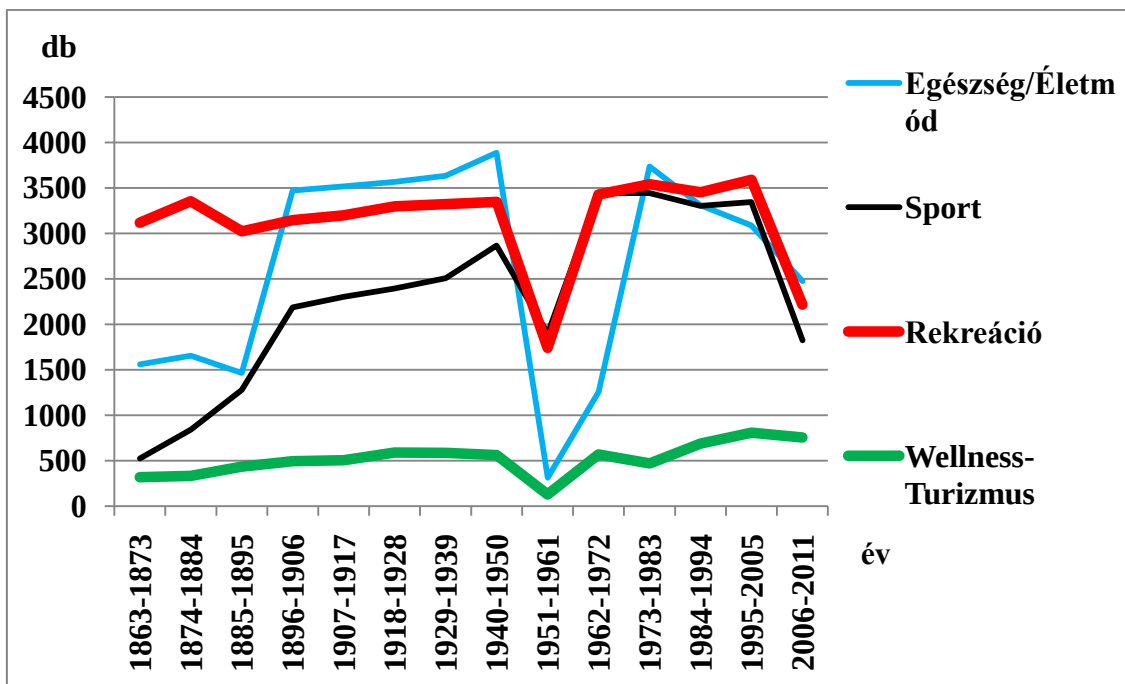
1995-2005	49313,6	0,049	0,055	0,058	0,013
2006-2011	29280	0,106	0,083	0,098	0,032

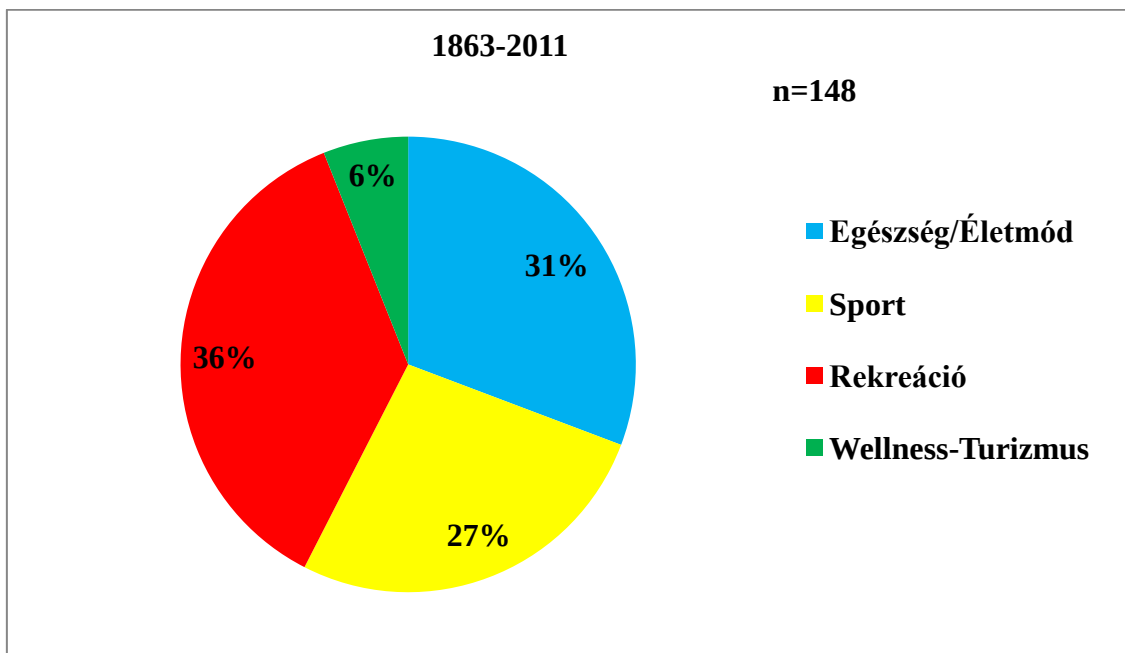
1. ábra 1863-1939-ig 10 éves bontásban, hogy hogyan változott a 4 téma aránya

2. ábra 1940-2011-ig 10 éves bontásban, hogy hogyan változott a 4 téma aránya

3. ábra 4 terület változás az évek folyamán

4. ábra 148 évben előforduló cikkek aránya